

лица, които сж се посещавали въ всѣко време и отъ всѣки желаещъ, незадължително за никого, уредени по волята на самитѣ учители философи, полека-лека почватъ да събиратъ все повече и повече слушатели и ставатъ дори необходими. Самитѣ слушатели, като разбиратъ и оценяватъ голѣмото значение на знанията, почватъ да спомагатъ за запазването и разширяването на тия обществени училища. Грижата за тия училища вече поематъ не само тѣхнитѣ основатели и ръководители, но и самитѣ ученици. Тая грижа престава да бжде лична и става широко обществена. Групи отъ народа, цѣли съсловия или цѣлиятъ народъ се нагърбватъ съ уреждането на тия училища; последнитѣ ставатъ **народни**.

* * *

Грижата по уреждането на тия училища постепенно се разширява и увеличава. Обществениятъ училища изгубватъ своя времененъ и случаенъ характеръ. Тѣ ставатъ постоянни подъ покривъ и при редъ удобства, които по-рано сж липсвали. Тѣ се обръщатъ въ едни постоянни учебни заведения, които идатъ да дадатъ знания, наука, възпитание на народа. Тия учебни заведения се разпространяватъ у всички по-издигнати народи и все повече се подобряватъ, за да отговарятъ най-добре на образователнитѣ нужди на тоя народъ. Отначало бивайки достъпни за всички възрасти, постепенно тѣ ставали достъпни са-

мо за децата и юношитѣ, бждещи граждани.

Стремежътъ у хората, да запазятъ и разширятъ добититѣ знания, да ги предадатъ на следващитѣ поколения и да ги направятъ достойни и полезни за всички, роди грижата за създаване на училища, преди всичко за младежта, въ които училища по единъ удобенъ и лекъ начинъ, чрезъ избрани и подготвени учители, се даватъ знания и възпитание на тая младежъ. Чрезъ тия училища всѣки народъ иска да издигне своето образование и улесни своето човѣшко съществуване.

* * *

Въ това отношение, за голѣма радостъ, и нашиятъ народъ не оста на назадъ. Наистина, презъ дългото тежко родство, за никакви училища не е могло да става дума. Когато другитѣ свободни народи сж правѣли голѣми крачки напредъ въ своето образователно дѣло, нашиятъ нещастенъ народъ, окованъ въ веригитѣ на тежкото робство, едвамъ е можалъ да запази своето име и езикъ; ограничениитѣ знания, които е ималъ, той е предавалъ устно отъ поколение на поколение и само една незначителна частъ отъ неговото писмено творчество е било запазено изъ скромнитѣ килии на нѣкои манастири и черкви. Въ края на 18. в. и началото и срѣдата на 19. в., отворенитѣ тукъ-таме килии при нѣкои черкви, кждето се да-